

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1977/47
Karar Sayısı : 1977/51
Karar Günü : 28.4.1977

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN MAHKEME: Siverek Tapulama Hâkimliği (Dosya Esas No: 1976/222).

İTİRAZIN KONUSU: 25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu'nun 36. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin Toprak ve Tarım Reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği emlak vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise, kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir." kuralının Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

I- OLAY:

Bölgede Toprak ve Tarım Reformu Kanununun uygulanması dolayısıyla taşınmazları kamulaştırılan davacı, vergi beyannamesinde bildirilen değer kamulaştırma bedeli olarak kendisine ödenmek istendiğini, oysa kamulaştırma günündeki gerçek değer daha yüksek olduğunu ileri sürmüştü ve aradaki farkın ödenmesini dava etmiştir. Davalı idare 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesindeki hükme göre işlem yapıldığını açıklaması üzerine, davacı duruşmada bu hükmün Anayasaya aykırı olduğunu öne sürmüştü, Mahkeme 36. maddenin üçüncü fıkrasında yer alan kuralın anayasanın 11., 12., 36. ve 2. maddelerine aykırı olduğu kanısıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur.

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ ÖZETİ:

Anayasa Mahkemesi, Anayasanın 38. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarını iptal etmiş ve bu karar yayımlanmıştır. Bu durumda kamulaştırma için aynı ilkeleri öngören 1757 sayılı toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin üçüncü fıkrası hükümü anayasal dayanaktan yoksun bulunmaktadır. Bu hüküm mülkiyet hakkının özünü zedelemekte ve emlak beyannamesi verenlerle vermeyenler arasında eşitsizlik yaratmakta olduğundan Anayasanın 11., 12., 36. ve 2. maddelerine aykırılığı nedeniyle iptal edilmelidir.

III- METİNLER:

1- 25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun 36. maddesinin itiraz konusu üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kamulaştırma karşılığı, taşınmaz malın bulunduğu yerin toprak ve tarım reformu bölgesi ilân edilmesinden önce sahibinin bildirdiği Emlak Vergisi değerini geçemez. Karşılık Takdir Komisyonunca saptanan karşılık bu değerden yüksek ise kamulaştırma karşılığı bu değere indirilir."

2- Dayanılan Anayasa kuralları:

Esas Sayısı : 1977/47
Karar Sayısı : 1977/51

Madde 2.- Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına ve Başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, millî, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devletidir.

Madde 11.- Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, millî güvenliğin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlâkın ve genel sağlığın korunması amacı ile veya Anayasanın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle, Anayasanın sözü ve ruhuna uygun olarak, ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, temel hak ve hürriyetlerin özüne dokunamaz.

Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü veya dil, ırk, sınıf, din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kastı ile kullanılamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.

Madde 12.- Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyâsî düşünce, felsefî inanç, din ve mezhep ayırımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Madde 36.- Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.

Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir.

Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.

IV. İLK İNCELEME:

Anayasa Mahkemesi Kâni Vrana, Şevket Müftügil, Ahmet Akar, Halit ZARBUN, Abdullah ÜNER, Ahmet KOÇAK, Fahrettin ULUÇ, Muhittin GÜRÜN, Lûtfi ÖMERBAŞ, Ahmet ERDOĞDU, Hasan GÜRSEL, Ahmet SALİH ÇEBİ, Adil ESMER, Nihat O. AKÇAKAYALIOĞLU ve Ahmet H. BOYACIOĞLU'nun katılmalarıyla İçtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca yaptığı ilk inceleme toplantısında aşağıda açıklanan konu üzerinde durmuştur.

25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu daha önce başka bir dava dolayısıyla Anayasa Mahkemesince incelenmiş ve 19.10.1976 günlü, esas 1973/42, Karar 1976/48 sayılı kararla bu kanunun tümünün biçim yönünden iptaline karar verilmiştir. Karar 10.5.1977 günlü, 15933 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. İtiraz yoluna başvuran mahkemenin iptalini istediği hüküm, bu kanunun 36. maddesinin üçüncü fıkrasında yer almaktadır. Bu duruma göre, aynı kanunun belirli bir maddesindeki hükmün yeniden ele alınıp incelenmesine ve bir karar verilmesine yer yoktur.

V- SONUÇ:

Anayasa Mahkemesinin 19.10.1976 günlü, Esas: 1973/42, Karar: 1976/48 sayılı kararıyla, 25.6.1973 günlü, 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanununun tümünün biçim yönünden iptaline karar verilmiş olması karşısında, itiraz konusu iş hakkında yeniden karar verilmesine yer olmadığına,

Esas Sayısı : 1977/47
Karar Sayısı : 1977/51

28.4.1977 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Kâni VRANA

Başkanvekili
Şevket MÜFTÜGİL

Üye
Halit ZARBUN

Üye
Ziya ÖNEL

Üye
Abdullah ÜNER

Üye
Ahmet KOÇAK

Üye
Şekip ÇOPUROĞLU

Üye
Fahrettin ULUÇ

Üye
Muhittin GÜRÜN

Üye
Lûtfi ÖMERBAŞ

Üye
Ahmet ERDOĞDU

Üye
Hasan GÜRSEL

Üye
Ahmet Salih ÇEBİ

Üye
Nihat O.
AKÇAKAYALIOĞLU

Üye
Ahmet H. BOYACIOĞLU